

Često mi ljudi znaju reći – »Blago tebi, ti tako puno putuješ...«. No, kada bi znali koji pakao putovanja mogu biti, ne bi to govorili. Od paklenih putovanja, najpaklenija su putovanja po Kini. Imam nekoliko prevaljenih milja iza sebe i volim si umišljati da znam kako putovati. Iako, još uvijek imam malih problema s praktičnim pakiranjem za kraće i duže destinacije. No, osim toga, vjerujem da sam savladala potrebna znanja i vještine koje svaki putnik namjernik mora znati prije nego što se otisne u bijeli svijet. Međutim, za Kinu vas ništa ne može pripremiti. Nema tog vodiča, savjeta ili osobe koja vam može pomoći da očuvate živce i zdrav razum kada se dovedete u situaciju da nemate pojma gdje ste, da vam niti vozač autobusa ne može objasniti kuda idete ili kada ćete tamo stići, kada ne razumijete niti jedan jedini znak na putovanju od 30 sati vožnje i kada jedino što svi drugi suputnici u pretrpanom vlaku rade je – fotkaju vas, dok vi imate najgore iskustvo putovanja vlakom u životu. Gore od putovanja starim vlakom na relaciji Sofija-Zagreb, na +30 bez klime i s punim vagonom švercera hrane, slatkiša i inih sitnica koje su jeftinije u Bugarskog nego u Srbiji. Iako, putopisno i zabavno – na granici krajnje stresno. U Kini nema granica. Ali stresa zato ima. Barem prvih godinu, dvije dok se ne polove osnove putovanja ovom velikom zemljom. I ne pomaže u početku niti zbirka mudrih Konfucijevih izreka, niti budističke mantre ili riječi debelog Bude. Mala pomoć dolazi u vidu Umijeća ratovanja, Sun Tzu, no ni to nije uvijek rješenje.

Landrajući bespućima velike Kine naučila sam da je najvažnije ostati smiren i često govoriti »ommmm« jer u suprotnom povratka nema. Ni u prenesenom, a ni u doslovnom značenju. Ako ste kojim slučajem poput mene skloniji samostalnim putovanjima, a ne odlascima na pomno organizirane ture od strane turističkih agencija, najbolji savjet za Kinu jest da je preskočite ili uplatite putovanje. Putovati Kinom bez znanja kineskoga jezika i pisma ravno je misiji sporog samospaljivanja. Naravno, u velikim gradovima još se tu i tamo može pronaći netko tko govori engleski, moderna čuda tehnologije mogu pomoći s prijevodima, no kako ja na putovanja uvijek idem bez telefona tako sam i u Kini prvu godinu putovala samo s mapom u ruci. No, vjerovali ili ne, jezik i prevođenje nisu najveći problemi, iako itekako jesu ogroman problem. Kinezi znaju samo kineski. Čak i oni koji znaju pokoju riječ engleskoga zapravo ne govore engleski, već Chinglish – najgoru vrstu i mješavinu englesko-kineskoga koju možete zamisliti.

Razumjeti taj jezik gotovo je nemoguće ako sami niste vrstan poznavatelj engleskoga jezika, a često ni to ne pomaže. Kada još k tome dodate da u većini slučajeva mi stranci ne možemo pravilno izgovoriti imena odredišta na koja idemo i razaznati različite dijalekte diljem Kine, onda cijeloj lingvističkoj problematici neće pomoći ni dragi, debeli Buda koji se gotovo uvijek smiješi dok je većina nas stranaca na rubu suza. Doduše, on jedini može pomoći da u takvim stresnim situacijama totalno ne poludite i ne počnete pucati po svim šavovima jer na kraju vam ne preostaje ništa drugo nego da se i sami smijete – često upravo od jada. U potpuno dezorijentiranim, izgubljenim situacijama u kojima sam se ja često nalazila po cijeloj Kini, Chinglish govornici ponekad su bili najgore što se moglo dogoditi. Naime, niti oni zapravo znaju dobro engleski, niti razumiju moj engleski, niti se možemo razumjeti na kineskom, a ljudi, kojih uvijek ima oko nas, s odobravanjem i velikom dozom poštovanja gledali bi u Kineza koji zna engleski što bi njima davalo još više poleta da govore i objašnjavaju i daju odgovor na obično pitanje: »Kuda ide ovaj autobus?« Ide u tri... eto kud ide!

{clgallery}images/stories/zvonimo_za_vas/Zdravlje_i_zivot/2015/Kolovoz/Antonia_K_08_08/G1/{end-clgallery}

No, vjerovali ili ne, kako sam već istaknula, jezična barijera nije najveći problem prilikom putovanja po Kini. Ružno je za neki narod reći da je glup, ali logika koju imaju Kinezi toliko je drugačija od mog poimanja logičnog razmišljanja da me to često znalo dovesti do potpunog ludila. Meni je recimo sasvim logično na kolodvoru pitati službenicu za neke praktične informacije o autobusu/vlaku poput toga kada dolazimo na odredište, trebam li negdje presjedati, koliko sati traje vožnja i slično. Naravno, uz puno ljubaznog smješkanja djelatnice na tim šalterima izgledale su kao da im postavljam pitanja o kvantnoj fizici, a ne nečemu potpuno logičnom i razumljivom s obzirom na posao koji obavljaju.

Meni je bilo potpuno suludo da netko ne može shvatiti da ako pokazujem na ime mjesta u koje idem i na sat da zapravo pitam kada ću doći tamo! Sigurno ne pitam mogu li u tom gradu kupiti lažni Rolex ili kako ga ovdje zovu – Lolex, budući da Kinezi ne mogu pravilno izgovoriti slovo »R«. A onda opet – zamišljam blagajnicu na kolodvoru u Bjelovaru kako na tečnom engleskom objašnjava grupi Kineza kako doći od Bjelovara do Varaždina autobusom, razgledati Varaždin za vrijeme Špancir festa i zatim otići autobusom u Dvorac Trakošćan. Pa si nekako mislim – ja sam barem stigla tamo kao sam planirala ići – a ovi imaginarni Kinezi su zasigurno još u Bjelovaru u Gumenjaku na pivu.

Još je groznije kada se nađete usred noći u nekom od ogromnih gradova i trebate uputu kamo

ići ili kako pronaći svoj smještaj. Naravno, nisu kineski gradovi veličine Bjelovara u kojem se svi poznaju i svi sve o svima znaju – od toga gdje žive, gdje im žive ljubavnice, u koju crkvu idu i kojim danom idu na plac – četvrtkom – ali opet, ne poznavati svoje najuže susjedstvo potpuno je nelogično.

Primjer iz Shenzhena, grada na jugu Kine. Udaljenost od Hong Konga je nekoliko kilometara ili još preciznije, nekoliko stanica podzemnom željeznicom (metroom). Na granični prijelaz koji razdvaja Kinu i Hong Kong dolazi se spomenutim metroom, obavi se carinska kontrola i nastavi se vožnja. Vrlo jednostavno i praktično. Ja sam u Hong Kong putovala ležećim autobusom (to je jedna sasvim druga priča) i kasnila nekih sedam sati. Odlučila sam ostati jednu noć u Shenzhenu i malo razgledati grad, a ujutro otići u Hong Kong. Hostel sam rezervirala ranije. Na autobusnoj stanici jedva pronalazim taksista koji me želi pokupiti i odvesti do hostela. Ali, nikako naći hostel! Vozimo se, tražimo, napokon uđemo u kompleks zgrada u kojem bi trebao biti. Kompleks je pod videonadzorom, na ulazu stoje zaštitari koji – gle čuda – nemaju pojma ima li u kompleksu hostela ili nema. Istina, u kompleksu koji broji barem dvadesetak zgrada ima sigurno ljudi koliko i u cijelom Bjelovaru, ali ako si zaštitar, zar ne bi bilo logično da barem okvirno znaš što štitiš i što se zapravo nalazi u tom kompleksu? Naravno, kineska i moja logika nikako nisu iste. Ulazimo u kompleks, vozimo se, taksist zastajkuje, pita ljude, nitko nema pojma. Zove broj koji sam dobila prilikom rezervacije, netko iz hostela pokušava objasniti kamo ići, gasi taksimetar, vrtimo se u krug kao Milanović kad govori o ekonomskom boljitku države, ali odgovor se ne nazire. Napokon, se zaustavimo pred jednom od 20 zgrada, koja usput rečeno izgleda identično kao i sve druge i eto, napokon, tu je moj smještaj. Plaćam taksi, čovjek se smije, što će drugo, i ja bih se smijala da nije tužno koliko sam platila ovu vožnju. Ulazim u zgradu, dočekuje me portir, pokazujem mu papir na kojem piše ime hostela i adresa. Na dobrom sam mjestu, ali on nije siguran gdje bi u zgradi sad taj hostel bio... Zgrada ima 20 katova, nije baš siguran... Naravno, logično je da nema pojma, pa on tu na poslu provodi samo 10 do 12 sati dnevno, šest dana u tjednu, pa kako bi bilo logično da zna što se sve u zgradi nalazi...

S druge strane, u mojoj zgradi u Zagrebu svi sve znaju – i tko je kad krećio kupaonicu u stanu, tko ima novi trosjed, kome dolazi ljubavnica kad je žena na poslu, tko je dobio veći račun za telefon ovaj mjesec jer je zvao tetku u Njemačku. Pa, nekako mi je možda ovaj pristup u Kini ipak malo draži. Posebice kad i meni dođe netko u goste, a slučajno taj netko ima ženu i dvoje klinaca. I sad ti objasni da je on došao zbog nekog pravnog posla, a ne neke ljubavne avanture.

Napokon sama pronalazim hostel vozeći se od kata do kata i gledajući natpise. Srećom, hostel je na šestom katu. Budući da ostajem jednu noć u gradu, pitam za upute što vidjeti, ali dva dečka koja rade na recepciji zapravo nemaju nikakve korisne informacije, već mi uvaljuju brošure i odašilju poruku »Snadi se, druže«. No, tada je uslijedio najgori dio priče. Budući da ja ujutro

rano planiram za Hong Kong, trebam točnu informaciju o linijama podzemne željeznice. Znači, trebam broj metro-linije i točnu uputu kako da na tu liniju odem, s obzirom na dio grada u kojem se nalazim. Dečki govore engleski. Ja natucam koju riječ kineskog. Znači, ne postoji nesavladiva jezična barijera, ali eto, oni nikada nisu išli u Hong Kong i zapravo nemaju pojam kako i kojom linijom doći. Nekako, nakon puno muke, razaznajemo gdje sam pa kamo bi eventualno trebala ići, ali nisu sigurni. Meni je potpuno neshvatljivo da netko može biti zaposlen u hostelu, mjestu u koje dolaze turisti koji putuju uglavnom samostalno, bez agencije i turističkih vodiča i koji zasigurno trebaju informacije tipa kako doći metroom do Hong Konga, a ti nisi pronašao zdravu logiku da to naučiš.

Nakon nekog vremena odustala sam od njihova objašnjavanja i jednostavno pričekala da dođe netko tko nije Kinezi i sve mi objasni u dvije rečenice. Kako se i dogodilo. Hvala Njemačka. Situacije poput ove dio su svakodnevnog cirkusa koji možete očekivati ako putujete samostalno Kinom. Meni je prva godina bila iznimno stresna jer sam još uvijek bila uvjerena da Kinezi znaju bolje nego ja kamo trebam ići, da se isplati potrošiti vrijeme na prevođenje i pokušaje objašnjavanja te da kada ne znaš put – pitaš. Kako sam sve bolje znala kineski, sve sam manje pitala i moj najbolji prijatelj na putovanju postale su karte i ona dobra stara izreka – »Uzdaj se u i u svoje kljuse«. Sad i kada se malo pogubim, ne paničarim previše, a poznajući kineski sustav javnog prijevoza, znam da ću kad tad nekamo stići i da u Kini ne postoji mjesto na kojemu nema nikoga i baš ništa za vidjeti... Osim toga – Kinezi su fantastični suputnici. Rado dijele hranu, uvijek će vas ponuditi lokanim specijalitetima koje redovito nose na put, svi će se slikati s vama. U vlakovima i autobusima često se igraju i mnogobrojne društvene igre. Ponekad za novac, ponekad samo za zabavu. Pa je putovanje u nepoznato gotovo uvijek i prilika da naučite nešto novo. A možda i zaradite. Osim toga – ako uopće niste sigurni kud idete - nije se zapravo moguće izgubiti.

Alisa u zemlji čudesa – Antonija Putić iz Kine